> *Frapad*
An Eil Brezel-bed

☑ 1 - Lenn ha kompren
Pennad digeriñ
Ur pennad eus Otto, eñvorennoù un arzhig kof plouz, gant Tomi Ungerer
Ur pennad eus Frederig, gant Hans-Peter Richter
Lenn un danevell glok, boazañ ouzh brezhoneg Gwened : Enor d'an holl re, gant Daniel Doujet

☑ 2 – Selaou ha kompren
Rezistanted : video
Rezistanted : video

☑ 3 – Skrivañ
Otto, eñvorennoù un arzhig kof plouz : ijinañ ar pezh a c'hoarvezo goude

☑ 4 – Komz didroc'h
Bezañ gouest da ziverrañ dre gomz testennoù al lajad

☑ 5 – Komz / divizout

☑ Yezhadur/geriaoueg
Furmoù boas bezañ ha kaout
Adwelout an amzer-demenet-strizh

☑ Sevenadur, istor ha douaroniezh Breizh
Gouzout lec'hiañ war kartenn Breizh ar c'hêrioù meneget er pennad-digeriñ

Pennad-digeriñ

Aloubet e voe Breizh gant an armeoù alaman etre ar 17 hag an 21 a viz Even 1940. Gwashañ taol an devezhioù-se e voe bombezadegoù ti-gar Roazhon d'ar 17. 800 den da nebeutañ a voe lazhet. Diouzhtu e oa bet lakaet ur velestradurezh alaman da ren Breizh ha dont a reas listri-spluj e porzhioù Brest hag an Oriant.

An aloubiñ

Diwar ar 80 kannad ha senedour a nac'has reiñ an holl c'halloudoù da b/Pétain e oa 7 eus Penn-ar-Bed. Met evel e Bro-C'hall e oa Breizh kentoc'h a-du gant renadur Vichy dre vras. Ret e voe gortoz ar bloavezh 1941 evit ma teufe al liammoù da laoskaat e-keñver ar sistem politikel kilstourmer-se. Dister-kenañ e voe ar c'henlabour (politikel pe soudardel) e Breizh : war-dro 0,30% eus ar Vreizhiz.

Pounner e voe ar rekizadurioù avat : etre 50% ha 60% eus ar saout a yeas gant an arme alaman da skouer. War-dro 10% eus an dud yaouank a voe galvet da vont da labourat da Alamagn. Ar re a voe lakaet da sevel Moger ar Meurvor Atlantel a oa prizonidi eus broioù all. Diwar 1942 e voe niverus ar bombezadegoù, dreist-holl e Sant-Nazer, Naoned, An Oriant, Brest ha Sant-Maloù.

Brest e dibenn an Eil Brezel-bed

Ar Rezistañs hag an dieubidigezh

Kerkent ha dibenn miz Even 1940 ez eas an darn vrasañ eus gwazed Enez Sun da Londrez davet ar jeneral de Gaulle. Betek hanter 1941 e veze graet taolioù ar Rezistañs gant strolladoù hep darempred etrezo, ha rouez a-walc'h. E 1943 e oa damheñvel kenfeur ar rezistanted ouzh hini Bro-C'hall, da lavarout eo etre 1% ha 2% eus ar boblañs. Niverus a-walc'h e oant koulskoude evit gellout krouiñ un tamm disurentez amañ hag ahont, ha diwezhatoc'h, evit gellout stourm ouzh tolpadoù alaman, evel e Sant-Marc'hell d'an 28 a viz Even 1944.

Rezistanted eus An Uhelgoad

Ne grogas dieubidigezh Breizh nemet goude toull-freuz Avranches degouezhet

d'an 31 a viz Gouere 1944. D'ar mare-se e oa war-dro 150 000 Alaman e Breizh, ur rejimant kanolierezh hag unanennoù nijerezh. D'ar 4 a viz Eost 1944 edo ar Gevredidi e Roazhon, d'ar 6 e oant degouezhet e Sant-Brieg, ha d'an 9 dirak «chakod» Brest. Betek an 18 a viz Gwengolo e padas seziz kêr. Betek arsav-brezel an 8 a viz Mae 1945 e padas ar stourm e «chakodoù» an Oriant ha Sant-Nazer.

Tenn e voe ar pevar bloavezh dalc'hidigezh. Ma voe degaset nebeutoc'h a goll e-touez an dud gant ar brezel-mañ evit gant hini 1914-1918 e voe pounner-kenañ an dismantroù. Meur a gêr, evel Sant-Maloù, Brest, An Oriant, Sant-Nazer ha Naoned a voe dismantret. Kalz a zigresk a oa gant produadurioù al labour-douar, hentoù ha savaduroù darempredíñ (pontoù, tiez-gar, porzhioù-mor), labouradegoù ha kêrioù a oa da adsevel.

Diwar Istor Breizh,
gant Loeiz Elegoet

1 - Pet den a voe lazhet pa voe bombezet ti-gar Roazhon?

2 – Ha Bretoned eo a voe lakaet da sevel Moger ar Meurvor Atlantel?

3 – Eus pelec'h e Breizh e teue an dud az eas da gaout de Gaulle e 1940?

4 – Hervezout, perak e voe bombezet kêrioù evel Brest, An Oriant, Sant-Nazer pe sant-Maloù?

5 - Klokaat an daolenn gant titouroù a zo en destenn

darvoud, tud...	sifr
	150000
	10,00%
	Etre 50% ha 60%
	7
	Etre 1% ha 2%
	0,30%

Otto, eñvorennoù un arzhig kof plouz

Un deiz **ec'h erruas** David gant ur steredenn velen ouzh e borpant. Hag Oskar da c'houlenn ouzh e vamm :

«Mammig, gwelet' peus steredenn David? Daoust hag-eñ e c'halli ober unan evelti din-me ivez?

– N'hallan ket, **a respontas**, rak te n'out ket yuzev.
– Petra eo se, bezañ yuzev? **a c'houlennas** Oskar.
– Tud disheñvel eo ar Yuzevien. Ur relijion all o deus. 'Enep dezho emañ ar gouarnamant, ha vil e ra dezho. ***Lakaet e vezont*** da zougen ar steredenn-mañ evit o anavezout diouzh an dud all. Trist ha direizh eo kement-se-holl.»

Hag un deiz gwall drist **e voe** pa **zeuas** gwarded o mantilli lêr du, ha re all o lifreoù gwer, da gerc'hat David hag e dud. Un tamm a-raok bezañ kaset kuit ganto **e voen roet** gant David d'e wellañ mignon Oskar.

Aet e oamp neuze, Oskar ha me, war-lein ar pondalez-diavaez, da sellout e-barzh ar porzh. Ha **gwelout a rejomp** David e-mesk tud all e-leizh, gant pep a steredenn velen war o bruched. **Bountet e voent** e-barzh kamionoù ha kaset den ne ouie da belec'h.

Diaes e kave Oskar bezañ e-unan. Bep noz e c'houlenne ouzhin-me: «Gouzout a rez-te pelec'h emañ David?» Neuze e kroge da gaozeal eus an holl abadennoù plijadur hor boa bet asambles.

Un deiz trist all **a voe bet** an deiz pa **rankjomp** holl mont d'an ti-gar da gimiadiñ diouzh tad Oskar. Galvet e oa bet da vont d'an arme ha kaset d'an talbenn e-lec'h ma oa ar brezel en e washañ.

Goude **e teuas** mare ar bombezadegoù. ***Klevet e veze*** ar bouderioù o soniñ ar galv-diwall diwar-lein an toennoù ha ***ret e veze*** deomp diskenn, buanañ ma c'hallemp, d'ar c'hav da glask repu.

Diwar Otto, eñvorennoù un arzhig kof plouz,
gant Tomi Ungerer, brezhoneg gant Mark Kerrain

Kontet eo an istor diwar savboent Otto, an arzh plouz. Perc'hennet e oa gant David, ur yuzev yaouank.

Goulennoù kompren

A – Diverrañ an destenn dindan 5 linenn.

B – Goulennoù

1 – Petra zo ouzh porpant David ?

2 – Ha kompren a ra oskar talvoudegezh ar steredenn ? Penaos e ouezez ?

3 – Petra a lavar mamm Oskar diwar-benn ar mod ma ra ar gouarnamant gant Yuzevien ?

4 – Petra a c'hoarvez gant David ha tud all ?

5 – Da belec'h e rank tad Oskar mont ?

6 – Petra a rank an dud ober pa glevont ar galv-diwall ?

CH – Skrivañ.

Distroet eo tad Oskar eus an talbenn, o paouez en em gavout er gêr eman. Petra a c'hoarvez? Skrivañ war-dro 20 linenn.

Frederig

Pennad : 1938, er poull-neuial, p.114-118

Goulennoù kompren

1 – Lakaet e veze ar Yuzevien da dud didalvez ha divarrek gant an Nazied. Peseurt elfenn (p 114) a ziskouez e oa Frederig un den barrek?

2 – Petra a c'hoarvez pa ya Frederig da gerc'hat e zilhad?

3 – Penaos eo emzalc'h implijiad ar poull-neuial pa verz kartenn-anv Frederig?

4 – Penaos eo anvet dilhad Frederig gantañ? Displeg ar pezh a dalvez ar ger-se.

5 – Ha dont a ra Frederig a-benn da cheñch dilhad a-benn ar fin? Petra a rank ober?

6 – Petra a c'hoarvez pa verz an dud e vank ur marc'h-houarn? Piv a zo lakaet da gablus kerkent?

Enor d'an holl re, gant Daniel Doujet

A – Diverrañ an danevell dindan 20 linenn.

B - Goulennoù

1 – C'hoarvezout a ra an danevell e-pad an Eil Brezel-bed.
- ❑ Gwir eo
- ❑ N'eo ket

2 – Pegeit zo e oa bet dieubet Boursoulle-sur-Flume?

3 – Petra a ouezez diwar-benn Marcel ? Dastum kement titour a zo diwar e benn en destenn.

4 – Gant petra e veze lakaet diaes Marcel e-pad ar brezel ?

5 – Bet e oa bet Marcel er Rezistañs.
- ❑ Gwir eo
- ❑ N'eo ket

6- Abalamour da betra en doa klevet galv de Gaulle d'an 18 a viz Even ?

7 - «Biskoazh n'he doa bet chañs Boursoulle er brezelioù : ag ar brezel pevarzek e oa daet razh an dud en-dro pa oa bet lazhet tud a-youc'hoù e bourc'hioù ar vro.» Ha fent a zo er frazenn ? Perak ?

8 – Penaos eo taolennet gwreg Marcel ?

9 – Petra a gouezhas diwar an oabl e miz Even 1944 ?

10 – Petra a c'hoarvez pa verz ar soudarded ar paper bet dastumet gant Marsel ?

11 – Kemmañ a ra an traoù gant an amzer : petra eo deuet ar paperioù hag ar bistolenn da vezañ, hanter-kant vloaz goude an darvoudoù ?

Gerioù brezhoneg Gwened : leuniañ gant gerioù anavezet ganit

Brezhoneg Gwened	Gerioù anavezet ganit
àr	
èl	
ag	
é (dirak verboù)	
oc'hpenn	
get	
blez, hanter-kant vlez	

Ar skrivagner

Daniel Doujet (ganet e 1956) a zo kelenner war ar brezhoneg e Skol-Veur Roazhon 2. Skrivagner eo ivez, bet tapet Priz Langleiz gantañ evit e zastumad danevelloù Ur c'hi maget mat (2000, Embannadurioù al Lanv). Kemer a ra perzh dreist-holl er c'helaouennoù Al Liamm, Al Lanv hag Hor Yezh. Dalc'het en doa ivez e-pad pell ar gronikenn vrezhonek e La Liberté du Morbihan a-raok ned afe ar gelaouenn-se da get. Labourioù all en deus savet ivez, war fablennoù Jean de La Fontaine, hag adembann skridoù Job Jaffré “Etrezomp e brezhoneg”, a rae war-dro kronikenn vrezhonek La Liberté du Morbihan en e raok.

Rezistanted : Michel Mazeas (Douarnenez)

1 - War beseurt plasenn e krog an abadenn?

2 - Oc'h ober petra e oa Michel Mazeas pa oa degouezhet an Alamaned?

3 - Petra o doa soñjet ar yaouankizoù p'o doa ranket skarzhañ kuit?

4 - Petra a oa war ar skritell a oa peg e-tal e di?

5 - Ha petra a oa c'hoarvezet goude-se?

6 - Peseurt darvoud a oa lidet gant ar maouezed hag an Alamaned e 1943?

7 - Ha start e oa bet an traoù pa oa bet kaset d'ar C'hommandantur?

8 - Petra zo c'hoarvezet gant an daou zen anavezet gant Michel Mazeas?

9 - Pelec'h e Douarnenez e voe brezel bras?

10 - Pegeit en doa gortozet a-raok kontañ kaoz gant un Alaman en-dro?

11 - Petra a lavarfe Michel Mazeas d'ar yaouankizoù hiziv an deiz?

Dav degas respontoù klok ha doujañ da urzh ar gerioù

Rezistanted : François Moal

1 – Penaos e oa kroget François Moal er Rezistañs?

2 – Piv oa an tri den en doa dastumet?

3 – Ha deuet e oant a-benn da skarzhañ kuit? Perak?

4 – Petra a oa c'hoarvezet gant tud François Moal?

5 – Pet den a oa bet kondaonet? Da belec'h e oant bet kaset?

6 – Petra a oa bet lavaret dezho pa oant degouezhet eno?

7 – Diwar an dud kondaonet, pet a zistroas da Vreizh?

Dav degas respontoù klok ha doujañ da urzh ar gerioù

Furmoù boas bezañ ha kaout

1 - En destenn tennet eus Otto, eñvorennoù un arzhig kof plouz : adskrivañ amañ dindan an tri verb stouet ha tev :

Furmoù boas **bezañ**	
Amzer-vremañ	**Amzer-dremenet**
e vezan	e vezen
e vezez	e vezes
e vez	e veze
e vezomp	e vezemp
e vezit	e vezec'h
e vezont	e vezent
e vezer (dic'hour)	e vezed (dic'hour)
gant rener dirak : me a vez, te a vez...	***gant rener dirak : me a veze, te a veze...***

Furmoù boas **kaout**	
Amzer-vremañ	**Amzer-dremenet**
am bez/em bez	am beze/em beze
az pez/ez pez	az peze/ez peze
en devez	en deveze
he devez	he deveze
hor bez	hor beze
ho pez	ho peze
o devez	o deveze

Dibennoù ar verboù reizh en amzer-dremenet strizh. Skouer : tañva

Gour	Verb reizh : tañva	Bezañ	Kaout
me	tañva**is**	e voen	am/em boe
te	tañva**jout**	e voes	az/ez poe
eñ, hi	tañva**as**	e voe	en doe, he doe
ni	tañva**jomp**	e voemp	hon doe
c'hwi	tañva**joc'h**	e voec'h	Ho poe
int	tañva**jont**	e voent	o doe
(∅)	tañva**jod**	e voed	e voe

Poelladennoù

A – Sevel pemp frazenn zisheñvel gant stummoù boas bezañ, amzer-vremañ pe amzer-dremenet da zibab.

B – Sevel pemp frazenn zisheñvel gant stummoù boas kaout, amzer-vremañ pe amzer-dremenet da zibab.

CH – Sevel pemp frazenn zisheñvel gant verboù en amzer-dremenet strizh.

D – Sevel pemp frazenn gant furmoù boas bezañ en ur gregiñ gant ar gerioù kinniget :

1 – Bep Merc'her
2 – Da Sadorn
3 – Pa
4 – Bep dibenn-sizhun
5 – Bep eil sizhun

D – Sevel pemp frazenn en amzer-dremenet strizh en ur gregiñ gant ar gerioù kinniget :

1 – Dec'h
2 – E 1997
3 – Warlene
4 – Er miz tremenet
5 – E 1532

Lec'hiañ war ar gartenn

Lec'hiañ ar c'hêrioù meneget er pennad-digeriñ

Sant-Nazer, Sant-Brieg, Enez Sun, Naoned, An Oriant, Brest, Roazhon ha Sant-Maloù.

